

Inför ansökan om tillstånd
enligt 9 kap. miljöbalken

Bilaga 2.1

SAMRÅDS- REDOGÖRELSE

Vindkraft vid Långåsen
i Ånge kommun, Västernorrlands län

RWE

SAMRÅDSREDOGÖRELSE VINDPARK LÅNGÅSEN

ÅNGE KOMMUN, VÄSTERNORRLANDS LÄN

Ansökan om tillstånd för att etablera en vindpark enligt 9 kap. miljöbalken (miljöfarlig verksamhet).

Om samrådsredogörelsen

Samrådsredogörelsen har sammanställts efter att RWE Renewables Sweden AB (hädanefter RWE) fått in synpunkter i avgränsningssamrådet inför ansökan om den planerade vindparken Långåsen i Ånge kommun, Västernorrlands län.

Följande personer har medverkat i att ta fram samrådsredogörelsen:

Mikael Kärnekull, utredare, Ecogain
Nora Lundblad, projektledare och kvalitetsgranskning, Ecogain

Godkänd av Moa Rosén, RWE

2024-06-17

Ecogain AB på uppdrag av RWE Renewables Sweden AB.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	LAGSTIFTNINGEN FÖR SAMRÅDSFÖRFARANDET	4
2.	SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE	5
2.1	Genomförda aktiviteter	5
2.2	Samrådsunderlag	6
2.3	Hinderremiss	7
2.4	Berörd länsstyrelse och kommun.....	8
2.5	Övriga myndigheter	8
2.6	Organisationer och företag.....	9
2.7	Särskilt berörda och allmänhet.....	9
3.	INKOMNA YTTRANDE OCH BOLAGETS BEMÖTANDE	16
3.1	Hinderremiss	16
3.2	Berörd länsstyrelse och kommun.....	18
3.3	Övriga myndigheter	26
3.4	Organisationer och företag.....	28
3.5	Särskilt berörda och allmänhet.....	29
4.	ANPASSNINGAR AV PROJEKTET	37
	BILAGOR TILL SAMRÅDSREDOGÖRELSEN	38

VAD ÄR EN SAMRÅDSREDOGÖRELSE?

En samrådsredogörelse är en beskrivning av hur samrådet har gått till:

- hur RWE har valt att avgränsa och bjuda in till samråd
- på vilket sätt samrådet har hållits och vilken information som har förmedlats
- vilka samrådsyttranden och synpunkter som har inkommit och hur RWE bemöter dessa.

1. LAGSTIFTNINGEN FÖR SAMRÅDSFÖRFARANDET

RWE ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB), för uppförande och drift av en vindpark sydost om Ånge, Västernorrlands län. Det har funnits ett tillstånd från den 14 maj 2012 för delar av det aktuella projektområdet (Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västernorrlands län, (dnr 551-318-11) vilket sedermera har förfallit.

RWE avser nu söka tillstånd för högre vindkraftverk än vad det tidigare tillståndet tillät. Den planerade vindparken omfattar upp till sju vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 290 meter.

Enligt 6 § miljöbedömningsförordningen antas den planerade verksamheten medföra betydande miljöpåverkan, vilket innebär att samrådsförfarandet ska inledas med ett avgränsningssamråd (i stället för ett undersökningssamråd). Ett avgränsningssamråd ska hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

En specifik miljöbedömning innebär, enligt 6 kap, 28–29 § MB, att verksamhetsutövaren samråder om hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas. Vidare ska miljökonsekvensbeskrivningen identifiera, bedöma och dokumentera den ansökta verksamhetens miljöeffekter. Miljökonsekvensbeskrivningen lämnas in till tillståndsprövande myndighet som därefter slutför miljöbedömningen. Inför den ansökta vindparken Långåsen har RWE utformat samrådet för att uppfylla dessa krav.

Tillståndsprövande myndighet är i aktuellt fall, enligt 1 kap. 6 § andra stycket och 21 kap. 14 § miljöprövningsförordningen, miljöprövningsdelegationen (MPD) inom Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

I enlighet med 16 kap. 4 § MB ska berörd kommun tillstyrka ansökt vindpark för att tillståndsgivande myndighet ska kunna bevilja verksamheten tillstånd. Om kommunen har en negativ inställning till vindparken är det lämpligt att denna uppfattning framgår under samrådsförfarandet.

Samrådet avslutas i och med att RWE lämnar in sin tillståndsansökan.

2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

2.1 Genomförda aktiviteter

I Figur 1 redovisas en översiktlig tidslinje för samrådets olika moment.

Figur 1 Översiktlig tidslinje för aktiviteter i samrådet för vindpark Långåsen

I Tabell 1 är samrådsförfarandets olika aktiviteter sammanställda i kronologisk ordning.

Tabell 1 Genomförda aktiviteter inom samrådsförfarandet

Datum	Samrådsaktivitet	Läs mer
2022-07-13 till 2022-07-20	Remissförfrågan skickas ut till Försvarmakten, Luftfartsverket och andra radiolänksinnehavare och aktörer som nyttjar luftrummet.	Avsnitt 2.3 Hinderremiss
2023-04-27	Samrådshandlingen framtagen	Bilaga 2.1.1 Samrådshandling
2023-05-02	Inbjudan till samrådsmöte skickas till Länsstyrelsen Västernorrland och Ånge kommun	
2023-05-23	Samrådsmöte genomförs med Länsstyrelsen Västernorrland och Ånge kommun	Bilaga 2.1.2 Mötesprotokoll samrådsmöte länsstyrelsen och kommun
2023-05-26	Samrådsinbjudan skickas till övriga myndigheter	Bilaga 2.1.3 Samrådsinbjudan övriga myndigheter

2023-06-08 och 2023-06-09	Samrådsinbjudan skickas till Jijnjevaerie och Jovnevaerie samebyar	Bilaga 2.1.4 Samrådsinbjudan organisationer
2023-06-22	Önskat sista svarsdatum för yttranden från övriga myndigheter	
2023-08-16	Projekthemsidan publiceras med information om projektet, samrådsunderlaget och datum för kommande möten	Bilaga 2.1.5 Projekthemsida
2023-08-21	Samrådsinbjudan skickas via e-post till företag, föreningar och andra organisationer samt via brev till samrådsretsen	Bilaga 2.1.4 Samrådsinbjudan organisationer, Bilaga 2.1.6 Samrådsinbjudan fastighetsägare, folkbokförda och allmänhet
2023-08-30	Inbjudan till samråd annonseras i tidningen ST, första införandet	Figur 3
2023-09-05	Inbjudan till samråd annonseras i tidningen Ljunganbladet, första införandet	Figur 4
2023-09-16	Inbjudan till samråd annonseras i tidningen ST, andra införandet	Figur 3
2023-09-19	Inbjudan till samråd annonseras i tidningen Ljunganbladet, andra införandet	Figur 4
2023-09-20	Samrådsmöte i form av öppet hus hölls i Melanders bystuga, Ånge	Avsnitt 2.7.5 Öppet hus i Melanders bystuga i Parteboda
2023-10-13	Önskat sista svarsdatum för yttranden från organisationer, särskilt berörda och allmänhet	

2.2 Samrådsunderlag

Inför avgränsningssamrådet har ett samrådsunderlag tagits fram. Samrådsunderlaget utgörs huvudsakligen av följande delar:

- en projekthemsida som hållits uppdaterad under samrådets gång (se Bilaga 2.1.5 Projekthemsida)
- en samrådshandling (Bilaga 2.1.1 Samrådshandling)
- bilagor till samrådshandlingen i form av synbarhetsanalys (Bilaga 2.1.7 Synbarhetsanalys), ljudanalys (Bilaga 2.1.8 Ljudanalys), skugganalys (Bilaga 2.1.9 Skugganalys) och fotomontage (Bilaga 2.1.10 Fotomontage).

Projekthemsidan (<https://langasen.rwe.com/>) innehåller information om projektet och samrådsprocessen. Bilaga 2.1.5 Projekthemsida redovisar skärmdokument från projekthemsidan

från den 14 september 2023, en vecka innan samrådsmötet med allmänheten tog plats. Samrådshandlingen har laddats ned 77 gånger från projekthemsidan.

Samrådshandlingen redovisar planerad verksamhets lokalisering, omfattning och utformning utifrån den information som fanns tillgänglig när handlingen togs fram. Vidare beskrivs verksamhetens förväntade miljöpåverkan översiktligt. Samrådshandlingen har under hela samrådsförfarandet funnits tillgänglig digitalt på projekthemsidan. Det har också funnits möjlighet att beställa samrådshandlingen i pappersformat.

2.3 Hinderremiss

Inom ramen för samrådsförfarandet har en så kallad *hinderremiss* genomförts. Inom hinderremissen har hörnkoordinaterna för vindparkens projektområde alternativt koordinaterna för vindkraftverkens positioner i exempellayouten, tillsammans med en kortare beskrivning av verksamheten, översänts till aktörer som kan ha motstående intressen avseende luftrummet inom projektområdet.

Remissförfrågan skickades ut under perioden 13 juli 2022 till 20 juli 2022 via e-post, se Bilaga 2.1.11 Hinderremiss remissförfrågan. Remissförfrågan kompletterades under 2023 och 2024. Hinderremissen omfattade totalt elva bolag och myndigheter, se faktaruta. Remissvaren sammanfattas i Tabell 3 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.12 Hinderremiss remissvar.

HINDERREMISSEN SKICKADES TILL FÖLJANDE AKTÖRER:

Försvarsmakten
Hi3G Access AB (Tre)
Härjedalen Sveg Airport
Luftfartsverket

MSB
Post- och Telestyrelsen (PTS)

Telenor Sverige AB/Net4Mobility
Telia
Teracom AB
Trafikverket
WESTEL/Lapland Network Services

2.4 Berörd länsstyrelse och kommun

Den 2 maj 2023 bjöd RWE in Länsstyrelsen Västernorrland och Ånge kommun till ett samrådsmöte.

Samrådsmötet hölls den 23 maj 2023 i Melanders bystuga i Parteboda. Vid mötet deltog representanter från Länsstyrelsen Västernorrland, Ånge kommun, RWE och miljökonsulten Ecogain samt miljökonsulten EnviroPlanning som deltog via länk.

Under mötet gavs möjlighet att ställa frågor om planerad verksamhet och lämna synpunkter och information inför fortsatt arbete. Minnesanteckningar från mötet redovisas i Bilaga 2.1.2 Mötesprotokoll samrådsmöte länsstyrelsen och kommun. Länsstyrelsen och kommunen har även inkommit med skriftliga yttranden vilka sammanfattas i Tabell 44 och redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer.

2.5 Övriga myndigheter

Den 26 maj 2023 skickades en samrådsinbjudan till övriga berörda myndigheter via e-post, se Bilaga 2.1.3 Samrådsinbjudan övriga myndigheter. Även länsstyrelsen och kommunen fick ny inbjudan. Inbjudan skickades ut till totalt 19 myndigheter, se faktaruta. Av dessa har 12 inkommit med skriftliga yttranden, vilka sammanfattas i Tabell 55 och redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer.

SAMRÅDSINBJUDAN SKICKADES TILL FÖLJANDE MYNDIGHETER:

Boverket	Sametinget
Energimyndigheten	Sjöfartsverket
Kammarkollegiet	Skogsstyrelsen
Länsstyrelsen Gävleborg	Sveriges Geologiska Institut (SGI)
Länsstyrelsen Jämtland	Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)
Länsstyrelsen Västernorrland	Svenska kraftnät
Medelpads Räddningstjänstförbund	Transportstyrelsen
MSB	Trafikverket
Naturvårdsverket	Ånge kommun
Riksantikvarieämbetet (RAÄ)	

2.6 Organisationer och företag

RWE har under samrådet bjudit in organisationer, föreningar och företag att ta del av samrådsunderlaget samt att lämna information och synpunkter på planerad verksamhet. Organisationerna som kan antas vara berörda av verksamheten har identifierats genom dialog med berörda lokala myndigheter (se Bilaga 2.1.2 Mötesprotokoll samrådsmöte länsstyrelsen och kommun), inventering av berörda kommuners föreningsregister och genom miljökonsultens utredningsarbete och erfarenheter inom samrådsförfarandet.

Den 26 maj 2023 skickades en samrådsinbjudan till Svenska Samernas Riksförbund via e-post. Den 8 och 9 juni 2023 skickades en samrådsinbjudan ut till Jijnjevaerie och Jovnevaerie samebyar. En samrådsinbjudan skickades ut till 42 organisationer via brev eller e-post den 21 augusti 2023. Ytterligare 2 organisationer bjöds in den 25 augusti. Inbjudan och en fullständig lista över alla organisationer, företag och föreningar som bjöds in till samrådet redovisas i Bilaga 2.1.4 Samrådsinbjudan organisationer. Utöver de organisationer som bjudits in via e-post har flertalet organisationer bjudits in via direktutskick och annonsering enligt avsnitt 2.7 Särskilt berörda och allmänhet. Yttranden från företag, föreningar och organisationer sammanfattas i Tabell 6.6 och redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer.

2.7 Särskilt berörda och allmänhet

2.7.1 Samrådskretsens avgränsning

Inför samrådet med särskilt berörda och allmänhet avgränsades ett område, en *samrådskrets*, med de som antas vara särskilt berörda. Inom samrådskretsen ingår samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare (såväl privatpersoner som organisationer) samt folkbokförda över 18 år. Samrådskretsen sträcker sig cirka 4 kilometer från projektområdets yttre gräns och har utökats i några riktningar för att inte genomskära samlad bebyggelse. Se karta över samrådskretsen i Figur 2.

Figur 2 Samrådskretsens avgränsning. Samtliga fastighetsägare och folkbokförda inom 4 kilometer från projektområdet har bjudits in till samrådet.

2.7.2 Brevinbjudan till särskilt berörda

Adresslistor över folkbokförda vuxna, lagfarna och taxerade fastighetsägare inom samrådskretsen beställdes från Metria. I beställningen ingick även samfälligheter och gemensamhetsanläggningar. Flertalet folkbokförda i samrådskretsen äger även fastigheter och efter kontroll för dubletter ingick cirka 520 unika adressater i samrådskretsen.

En skriftlig inbjudan till samrådsmötet skickades med post till fastighetsägare och folkbokförda personer över 18 år inom samrådskretsen, den 21 augusti 2023.

I inbjudan fanns en översiktlig beskrivning av planerad verksamhet med en hänvisning och länk till mer information i samrådsunderlaget på projekthemsidan. Inbjudan redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.6 Samrådsinbjudan fastighetsägare, folkbokförda och allmänhet. Det har även varit möjligt att vid förfrågan erhålla en pappersversion av samrådshandlingen och få den tillskickad per post.

2.7.3 Inbjudan till allmänhet via annonser i tidningar

Allmänheten bjöds in till samrådsmötet via annonser i tidningar, se Figurer 3–4 nedan. RWE annonserade i tidningen ST vid två tillfällen, den 30 augusti och den 9 september 2023, och i tidningen Ljunganbladet vid två tillfällen, den 5 september och den 19 september 2023.

Figur 3 Till vänster: Annon som infördes den 30 augusti 2023 i ST

Figur 4 Till höger: Annon som infördes den 5 september 2023 i Ljunganbladet

Inbjudan till samråd

Planerad vindpark Långåsen i Ånge kommun, Västernorrlands län

RWE Renewables Sweden AB planerar att söka tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för en vindpark vid Långåsen, söder om Ånge och bjuder nu in till samråd (6 kap. 29 § MB). Syftet med samrådet är att informera om och samla in synpunkter på det planerade projektet. Vindpark Långåsen omfattar max 7 vindkraftverk med en totalhöjd om max 290 meter.

Öppet hus kommer att hållas onsdagen den 20 september kl. 14-20 i Melanders bystuga, Parteboda 158, 841 92 Ånge.

Där kommer att finnas en samrådsutställning med bland annat fotomontage, kartor och information om RWE:s arbete med förnybar energi och den planerade vindparken. Vi finns på plats för att svara på frågor. Vi bjuder även på fika!

Synpunkter

Skriftliga synpunkter på den planerade vindparken lämnas senast den 13 oktober 2023 till samrad.langasen@ecogain.se eller via brev till: Ecogain AB, c/o Kairos Future AB, Box 804, 101 36 Stockholm. Märk e-postmeddelandet eller brevet med LÅNGÅSEN.

Samrådshandlingen finns att ladda ned från RWE:s webbplats, du kan även ringa eller maila för att få den skickad till dig.

<https://langasen.rwe.com/>

Moa Rosén, projektledare RWE 073-0204703

Inbjudan till samråd

Planerad vindpark Långåsen i Ånge kommun, Västernorrlands län

RWE Renewables Sweden AB planerar att söka tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för en vindpark vid Långåsen, söder om Ånge och bjuder nu in till samråd (6 kap. 29 § MB). Syftet med samrådet är att informera om och samla in synpunkter på det planerade projektet. Vindpark Långåsen omfattar max 7 vindkraftverk med en totalhöjd om max 290 meter.

Öppet hus kommer att hållas onsdagen den 20 september kl. 14-20 i Melanders bystuga, Parteboda 158, 841 92 Ånge.

Där kommer att finnas en samrådsutställning med bland annat fotomontage, kartor och information om RWE:s arbete med förnybar energi och den planerade vindparken. Vi finns på plats för att svara på frågor. Vi bjuder även på fika!

Synpunkter

Skriftliga synpunkter på den planerade vindparken lämnas senast den 13 oktober 2023 till samrad.langasen@ecogain.se eller via brev till: Ecogain AB, c/o Kairos Future AB, Box 804, 101 36 Stockholm. Märk e-postmeddelandet eller brevet med LÅNGÅSEN.

Samrådshandlingen finns att ladda ned från RWE:s webbplats, du kan även ringa eller maila för att få den skickad till dig.

<https://langasen.rwe.com/>

Moa Rosén, projektledare RWE 073-0204703

2.7.4 Inbjudan till allmänhet via affischer

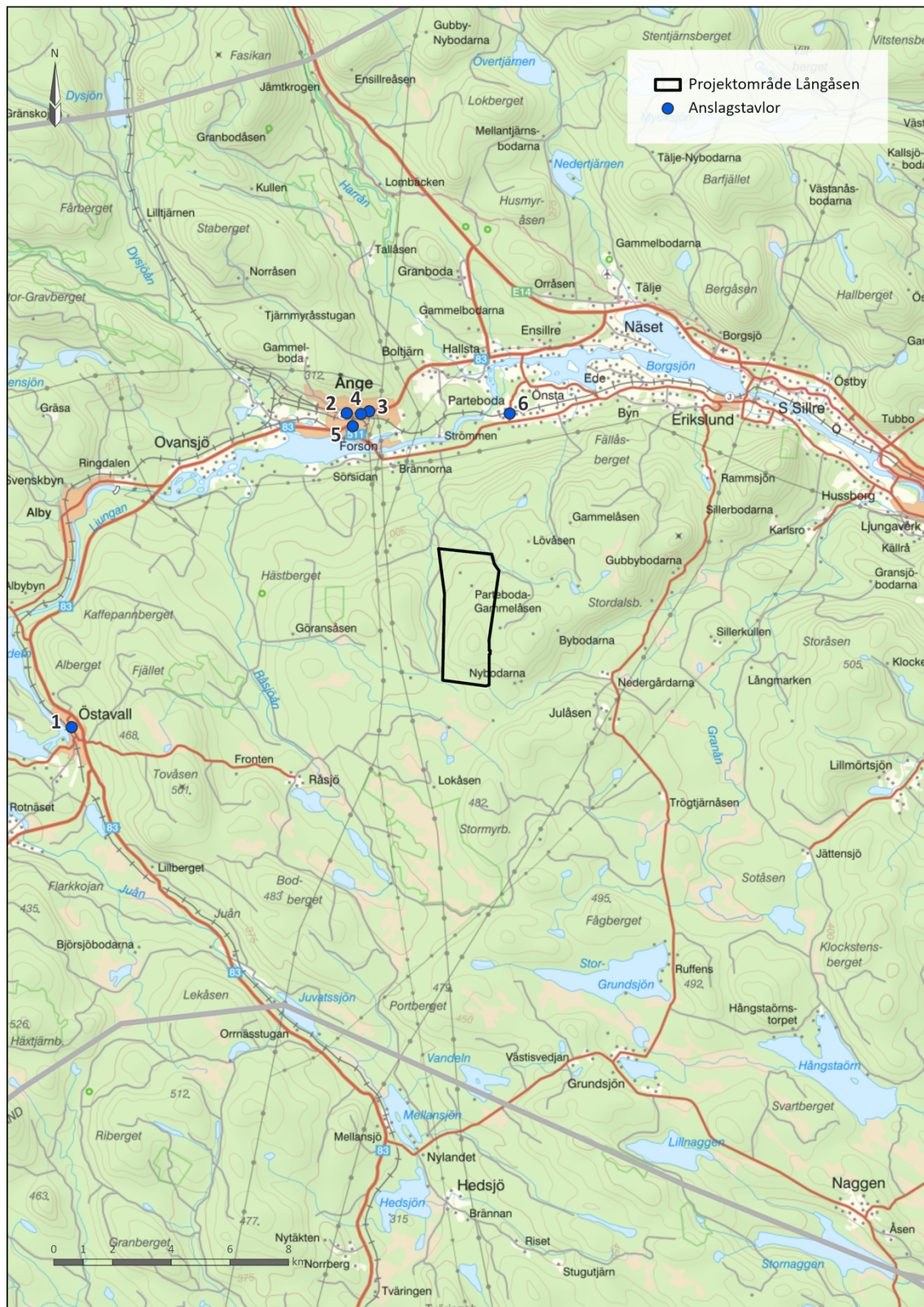
Allmänheten bjöds även in till samråd via affischer som RWE satte upp på sex platser, se Tabell 2 och Figur 5 nedan. Affischerna som sattes upp hade samma utformning som annonserna i Sundsvalls Tidningarna, se Figurer 3–4.

Tabell 2 Adress och platsbeskrivning till anslagstavlor där affischer satts upp

ID	Platsbeskrivning	Adress
1	Macken i Östavall	Östavallsvägen 37, 841 93 Östavall
2	Mellan Biblioteket, Kafé Bönan och Näringslivskontoret	Södra Parkgatan, 841 33 Ånge
3	ICA	Norra Borgsjövägen 24, 841 32 Ånge
4	Gulfs tankstation	Norra Borgsjövägen 12, 841 32 Ånge
5	Korsning	Södra Borgsjövägen och Albyvägen
6	Nära Parteboda 160/161	841 92 Ånge

Figur 5 Anslagstavlor där affischer sattes upp.

2.7.5 Öppet hus i Melanders bystuga i Parteboda

Klockan 14–20 den 20 september 2023 hölls ett samrådsmöte för allmänheten i form av ett öppet hus i Melanders bystuga, Parteboda 158, 841 92 Ånge. Samrådsmötet genomfördes som en utställning med planscher, utskrivna och digitala kartor med information om den planerade vindparken samt arbetet med den specifika miljöbedömningen. Representanter från RWE, miljökonsulten Ecogain samt Akustikkonsulten i Sverige bemannade de olika stationerna där samrådsbesökarna kunde ställa frågor om projektet. Besökare hade möjlighet att lyssna på demonstrationer av hur vindkraftsljud kan låta och besökare hade även möjlighet att navigera en högupplöst digital synbarhetsanalys för att se varifrån vindkraftverken kan komma att synas. Ett femtiotal besökare deltog sammanlagt vid utställningen under eftermiddagen och kvällen.

3. INKOMNA YTTRANDE OCH BOLAGETS BEMÖTANDE

I detta kapitel redovisas de yttranden som inkommit under samrådet samt RWE:s bemötanden av dessa. Samtliga inkomna yttranden återfinns i sin helhet i bilagorna till samrådsredogörelsen.

3.1 Hinderremiss

En sammanfattning av inkomna svar på hinderremissen redovisas i Tabell 3, yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.12 Hinderremiss remissvar.

Tabell 3 Sammanfattning av inkomna remissvar. Sorterat efter datum för första inkomna yttrande från samrådsparten.

Samrådspart datum	Sammanfattning av yttrande	Bemötande
Post och Telestyrelsen (PTS) 2022-07-14	<p>PTS har enligt förfrågan sammanställt information om vilka tillståndshavare med radiolänkstråk som finns i närheten av den/de position(er) som ni har angivit.</p> <p>Nedan ges en sammanställning över hur läget är just nu och situationen kan förändras över tid. Behöver ni uppdaterad information måste ni göra en ny förfrågan till PTS. Vid frågor kontakta oss på pts@pts.se</p> <p>Flera tillståndshavare har frekvenstillstånd med användning av radiolänk över hela landet. Dessa tillståndshavare ska alltid kontaktas om var deras radiolänkarna är placerade.</p> <p>Tillståndshavarna som alltid skall kontaktas är: Hi3G Access AB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Net4Mobility HB, Telia Sverige AB och Teracom AB. Operatörer med radiolänkar i området: -LAPPLAND NETWORK SERVICES AB</p>	Samtliga tillståndshavare har kontaktats.
Telia 2022-07-21	<p>Telia Sverige AB har inget att erinra gällande uppförandet av vindkraftverk enligt er remiss.</p> <p>Radiolänkstråk eller mobilnät berörs inte av den föreslagna etableringen.</p>	RWE har noterat detta.
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	<p>MSB har utrett konsekvenserna av planerad vindkraftspark som angavs i er förfrågan avseende påverkan på radiokommunikationssystemet Rakel.</p>	RWE har noterat detta.

2022-07-22	Slutsatsen är att vindkraftsparken inte kommer att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länkstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel.	
Telenor /Net4Mobility 2022-08-12	OBS: Lokal ägare inom Net4Mobility och Tele2 är Telenor. Telenor Sverige AB eller Net4Mobility har inga invändningar mot uppförande av vindkraftverk enligt remissansökan inkommen 2022-07-20, med placering enligt de bifogade koordinaterna.	RWE har noterat detta.
WESTEL/ Lappland Network Services 2022-08-24	WESTEL inkommer med kartor som visar deras radiolänkar i förhållande till det planerade projektområdet. Radiolänkarna ska inte skall påverkas om den planerade positionen för projektet hålls.	RWE har noterat detta.
Hi3G Access AB (Tre) 2022-08-31	Hi3G Access har inget att erinra av detta Vindkraftsprojekt Långåsen enligt era underlag.	RWE har noterat detta.
Försvarsmakten 2022-09-29	Försvarsmakten har inget att erinra avseende uppförandet av 7 vindkraftverk på nedan angivna positioner (RT90 2,5 GonV). Beräknad totalhöjd för vindkraftverken är 290 m. Detta yttrande gäller dock bara ovan angivna positioner och höjd. Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 m alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss. Tidigast när exakt tidpunkt för resning, position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före resningen skall en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap. 25 §. Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.	Om slutlig layout för vindkraftverkens placering avviker mer än 30 meter från angivna positioner kommer en ny hinderremiss skickas till Försvarsmakten. Flyghinderanmälan kommer att genomföras enligt Luftfartsförordningen. En ny remissförfrågan har skickats till Försvarsmakten som yttrat sig 2024-06-04, se yttrandet nedan.
Luftfartsverket (LFV) 2023-01-13	Inom Sveg MSA/TTA. Ingen påverkan.	RWE har noterat detta.
Trafikverket 2023-02-24	Ta fram underlag för infrastruktur under projektering av vindkraftsanläggningen för att kunna planera och lösa transporter till och från området. Eventuell dispens krävs för att köra tunga transporter på allmänt vägnät. Trafikverket anser att en transportplan ska tas fram som grund för kommunikation med Trafikverket. Nya eller ändrade utfarter till allmän väg kräver tillstånd enligt 39 § Väglagen. Tillstånd krävs av Trafikverket enligt 43 § Väglagen för de åtgärder som kommer att utföras i direkt anslutning till vägområdet. Enligt 44 § Väglagen får inom ett vägområde inte utan Trafikverkets tillstånd dras ledningar. Trafikverket förutsätter att samråd sker med enskilda vägsamfällighetsföreningar vars vägar kommer att nyttjas	RWE har noterat detta.

	<p>vid transporter. Ur säkerhetssynpunkt bör avståndet till enskilda vägar tas med i beaktande.</p> <p>Avståndet mellan vindkraftverk och väg ska vara minst vindkraftverkets totalhöjd. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska vara minst vindkraftverkens totalhöjd plus 20 meter. Hänsyn ska tas till risk för iskast.</p> <p>Hänsyn behöver tas till järnvägsanläggningars trafikering utifrån olika aspekter, då Trafikverkets interna telekommunikation MobiSIR kan störas. I vindkraftsprojekt Långåsen påverkas inte MobiSIR.</p> <p>LFV ska kontaktas.</p> <p>Hindermarkering ska ske enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra fara för luftfarten.</p>	
Teracom AB 2023-06-07	Utifrån översänt underlag gör Teracom bedömningen att den planerade vindkraftsparken inte kommer att medföra betydande störningar för Teracom's transmission. Teracom har därför ingen erinran om byggnationen av vindkraftsparken	RWE har noterat detta.
Försvarsmakten 2024-06-04	Försvarsmakten har inga synpunkter avseende ett uppförande av föreslagen vindkraftsetablering utifrån de förutsättningar som redogörs under Försvarsmaktens bedömning.	RWE har noterat detta.
Härjedalen Sveg Airport	<i>Har ej svarat.</i>	RWE har noterat detta.

3.2 Berörd länsstyrelse och kommun

En sammanfattning av inkomna yttranden från Länsstyrelsen Västernorrland och Ånge kommun redovisas i Tabell 4. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer.

Tabell 4 Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden från Länsstyrelsen Västernorrland och Ånge kommun.

Samrådspart datum	Sammanfattning av yttrande	Bemötande
Länsstyrelsen Västernorrland (Lst) 2023-06-30	I ansökan ska alternativa lokaliseringar redovisas.	Alternativa lokaliseringar beskrivs i MKB avsnitt 2.1.
	Lst ser det som positivt om ni fastställer positioner för vindkraftverken med en viss flyttmån, det är så vi anser att ansökan ska utformas.	RWE ansöker om koordinatangivna positioner för vindkraftverken med en flyttmån om maximalt 200 m. Vindparkens utformning beskrivs närmare i MKB avsnitt 3.4 samt i den tekniska beskrivningen i bilaga 3.
	Lst anser också att vägarnas dragning ska fastställas i ansökan med viss flyttmån. Motivera layoutens vägdragning utifrån ingreppet i naturen och vilka åtgärder ni vidtar för att minimera ingreppen.	Slutlig dragning av vägarna föreslås följa utformningsprinciperna angivna i MKB avsnitt 3.3 samt i övrigt vad som anges i MKB avsnitt 3.4. Åtgärder för att minimera ingrepp i naturen beskrivs i MKB avsnitt 6.2.

<p>Lst anser generellt att flyktleksinventering av örn bedöms vara av tillräcklig omfattning om den omfattar minst tre spaningstillfällen. Vidare anser Lst att flyktleksinventering av örn ska vara så aktuell som möjligt, d.v.s. genomförd senast flyktspelssäsongen innan ansökan lämnas in. Örnrevir som finns inom 5 km från utredningsområdet ska anges. Av nuvarande praxis följer att det vid en vindkraftsetablering ska hållas ett skyddsavstånd till örnbon om minst 3 kilometer.</p>	<p>Genomförda örninventeringar beskrivs i MKB avsnitt 6.2.2 och redovisas i sin helhet i bilaga 2.8.</p>
<p>Även inventering av övriga rovfåglar och övrigt fågelliv behövs för att bedöma påverkan på dessa. Förutom förekommande revir och boplatser bör för all rovfågel särskilt intressanta miljöer (branter etc.) uppmärksammas och bedömas särskilt.</p>	<p>Genomförda fågelinventeringar beskrivs i MKB avsnitt 6.2.2 och redovisas i bilagorna 2.7–2.9.</p>
<p>Lst anser att de skyddszoner till boplatser som rekommenderas i Vindvals rapport 6740 (Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss) ska följas.</p> <p>Lst anser att bedömningen av påverkan på skogshöns, förutom presumtiva spelplatser, ska beakta värdefulla miljöer.</p> <p>Inventeringar ska göras vid rätt tid, på rätt sätt och under gynnsamma förhållanden för respektive art. Eventuella flyttstråk för vår- och höstflyttning ska redovisas. Studier av dokumenterade förekomster av ugglor i området ska redovisas.</p>	<p>Skyddszoner redovisas övergripande i MKB avsnitt 6.2.2 samt respektive fågelrapport i bilagorna 2.7–2.9 och i artskyddsutredningen i bilaga 2.6.</p>
<p>Lst anser att de skyddszoner till boplatser som rekommenderas i Vindvals rapport 6740 (Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss) ska följas.</p> <p>Lst anser att bedömningen av påverkan på skogshöns, förutom presumtiva spelplatser, ska beakta värdefulla miljöer.</p> <p>Inventeringar ska göras vid rätt tid, på rätt sätt och under gynnsamma förhållanden för respektive art. Eventuella flyttstråk för vår- och höstflyttning ska redovisas. Studier av dokumenterade förekomster av ugglor i området ska redovisas.</p>	<p>Skyddszoner redovisas övergripande i MKB avsnitt 6.2.2 samt respektive fågelrapport i bilagorna 2.7–2.9 och i artskyddsutredningen i bilaga 2.6.</p>
<p>Om ni väljer att inte inventera fladdermöss inför er ansökan och istället väljer att ta</p>	<p>Beskrivning av fladdermöss och vindparkens påverkan samt skyddsåtgärder beskrivs i MKB</p>

<p>hänsyn direkt utan att veta om eller i vilken omfattning fladdermöss finns i dessa värdefulla miljöer krävs det yttersta hänsynstagandet. Inskränkningar i hänsynsbuffertar kan inte motiveras bort. Oavsett hur ni väljer att göra är det viktigt att det tydligt framgår i er ansökan vad ni yrkar på.</p>	<p>avsnitt 6.2.2, i fladdermusutredningen bilaga 2.10 och i artskyddsutredningen i bilaga 2.6.</p>
<p>Den rådande situationen för däggdjur i området ska utredas, t.ex. förekomst av bon. Med särskild hänsyn till skyddade och hotade arter och hur dessa påverkas.</p>	<p>Se artskyddsutredningen i bilaga 2.6.</p>
<p>I området finns en gammal fäbod, Parteboda Gammelåsen. Vid kontroll mot uppgifter i Jordbruksverkets stödhanteringssystem verkar det inte finns något aktivt brukande av fäboden. Vindkraftsparkens påverkan på jordbruket bedöms därför som lågt.</p>	<p>RWE har noterat detta.</p>
<p>Området som utreddes 2020 för Långåsens vindpark är väsentligt mindre än det nu aktuella området varför en kompletterande utredning kommer att krävas. Rapport från den utredningen ska skickas till Lst för att kunna godkännas som en steg 1-utredning. I området finns t.ex. lämningen L1936:2313 som registrerats som möjlig fornlämning men eftersom den efter de nya allmänna råden uppfyller rekvisiten så är den att betrakta som fornlämning och skyddas således av Kulturmiljölagen.</p>	<p>RWE har noterat detta och har skickat rapporten till Länsstyrelsen.</p> <p>Lämningen L1936:2313 är numera registrerad som fornlämning och RWE har beaktat detta vid utformningen av vindpark Långåsen.</p>
<p>Om det framkommer synpunkter från allmänheten på lämpliga fotopunkter bör dessa beaktas. Fotomontage ska tas fram i tre versioner, ett utan vindkraftverk, ett med vindkraftverk och ett med vindkraftverk där de också är markerade.</p>	<p>Fotomontage finns i bilaga 2.13.</p>
<p>Lst anser att en landskapsbildsanalys ska utgöras av bland annat en nulägesbeskrivning av landskapet och en beskrivning av den påverkan den ansökta verksamheten utgör.</p>	<p>En landskapsbildsanalys har gjorts, se MKB avsnitt 6.4 samt bilaga 2.12.</p>
<p>Hur hindermarkeringen kommer att påverka omgivningen ska redovisas. Det ska framgå av ansökan vilka tekniker som finns för att dämpa störning från hindermarkering, samt er intention och viljeinriktning vad gäller teknikerna. Hinderljusanimeringar ska göras ifrån lämpligt valda fotopunkter utifrån den påverkan de ger upphov till. Dessutom anser Lst att synbarhetsanalyser med utgångspunkt från hindermarkeringen ska göras för</p>	<p>Hindermarkering beskrivs i MKB avsnitt 6.4 och hinderbelysningsanimering finns i digital bilaga 2.14.</p>

	<p>hinderljus vid nacellen och halvvägs upp längs tornet.</p>	
<p>Redogör för hur tillgängligheten till området påverkas på grund av verksamheten. En vandringsstig uppmärkt som Kyrkstig noterades vid två av besökspunkterna under samrådet. Ni behöver utreda stigen och beskriva denna i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Både leden i sig, nyttjandet av den och den påverkan tänkt verksamhet innebär.</p>	<p>Påverkan på friluftsliv och rekreation beskrivs i MKB avsnitt 6.3. Vandringsstigen uppmärkt som Kyrkstig beskrivs även i MKB avsnitt 6.5.</p>	
<p>All exploatering av mark och vatten i ett tillrinningsområde riskerar att ge negativa konsekvenser för de vattenområden som området berör eller avvattnas till. Dessa ska beskrivas med avseende på aktuellt miljötilstånd/aktuell vattenstatus och i förekommande fall gällande miljö kvalitetsnorm. Vattenområden som minst behöver ingå i beskrivningen är vattendragen Gulån och Håbäcken som är vattenförekomster. Därutöver även den del av Håbäcken som är klassificerad som övrigt vatten samt vattendraget från Neder-Håtjärnen som ansluter till Håbäcken.</p> <p>Utformningen av vägar m.m. liksom beskrivning av konsekvenser behöver förhålla sig till risken för uppkomst av vandringshinder/konnektivitetsproblem, riskerna för hydrologisk påverkan på myr/våtmark och vattendrag samt risken för vattengrumling.</p> <p>Negativ påverkan som ändå inte kan undvikas kan behöva kompenseras genom ytterligare åtgärder.</p> <p>Nyckelfrågor utgörs av den vattenkemiska och den morfologiska påverkan på i första hand vattendragen Håbäcken och Gulån. MKB behöver därmed innehålla beskrivning och beräkning/bedömning av påverkan för kritiska kvalitetsfaktorer/parametrar för vattenkvalitet enligt gällande föreskrifter och bedömningsgrunder enligt tabellen nedan. Alternativt behöver avsteg från detta motiveras tydligt.</p>	<p>Ytvatten samt hydrologi och grundvatten beskrivs i MKB avsnitt 6.2.3. I bilaga 2.11 finns en hydrologiutredning och i artskyddsutredningen bilaga 2.6 finns åtgärder kopplade till vattenmiljöer beskrivna.</p>	
<p>Naturvärdesinventering ska ligga till grund för bedömning av verksamhetens påverkan på förekommande värden samt motivering av vilken hänsyn och vilka skyddsåtgärder som</p>	<p>Påverkan på naturmiljö beskrivs i MKB avsnitt 6.2 och i artskyddsutredningen i bilaga 2.6. Naturvärdesinventeringen redovisas i bilaga 2.5.</p>	

<p>kommer att vidtas för att minimera påverkan, under anläggning, drift och avveckling.</p> <p>Observera att även om förekommande våtmarker undantas från placering av verk och dragning av väg (direkt påverkan), så kan etableringen påverka hydrologin i området och medföra indirekt påverkan. För att kunna bedöma både direkt och indirekt påverkan och vidta lämpliga skyddsåtgärder, menar Lst att det kan finnas behov av att inventera våtmarksområden utanför projekteringsområdet (d.v.s. även de som kommer att undantas från etablering) om det inte är uppenbart att de inte kommer att påverkas.</p>	
<p>När det gäller våtmarker bör en hänvisning till myrskyddsplanen finnas med och Lst vill särskilt uppmärksamma er på att även våtmarker som inte omfattas av våtmarksinventeringen (VMI) ska beskrivas.</p>	<p>Våtmarker d.v.s. ytvatten samt hydrologi och grundvatten beskrivs i MKB avsnitt 6.2.3. Se även hydrologiutredningen i bilaga 2.11.</p>
<p>Lst önskar att naturvärdesinventeringarna för de våtmarker som berörs (av såväl vägdragningar som verk) baseras på våtmarksvärdena och hur påverkad hydrologin är. Viktigt är att klassificeringen görs på liknande sätt som i VMI, för att möjliggöra jämförelse mellan nyinventerade våtmarker och våtmarker med kända värden. Ni ska beskriva metodiken och klassificeringen.</p>	<p>Se naturvärdesinventeringen i bilaga 2.5.</p>
<p>Projektområdet ligger delvis inom våtmarksvärdetrakten "Lommyran-Björksjömyran". Lst bedömer att det krävs särskild hänsyn till de områden med höga naturvärden som identifierats i naturvärdesinventeringen samt en förhöjd generell hänsyn till våtmarksvärden. Redogör huruvida etableringen påverkar möjligheterna till ekologisk konnektivitet för de naturvärden som pekats ut i värdetrakten.</p>	<p>Påverkan på naturvärden beskrivs i MKB avsnitt 6.2 samt i artskyddsutredningen bilaga 2.6.</p>
<p>Om verksamheten innebär tillståndspliktig vattenverksamhet menar Lst att prövningen enligt 9 och 11 kap. ska göras samlat av domstolen.</p> <p>Passager över våtmarker ska undvikas så långt som möjligt då man riskerar att påverka hydrologin negativt. Befintliga vägar ska därför nyttjas så långt som möjligt och passager över vatten sker med fördel där det redan idag finns trummor och broar. Berörs</p>	<p>RWE har noterat detta. Påverkan på naturvärden och åtgärder för att minimera dessa beskrivs i MKB avsnitt 6.2 samt i artskyddsutredningen bilaga 2.6.</p>

	<p>fiskförande vattendrag ska arbeten undvikas under fiskens lektid. Allt arbete i vatten bör företrädesvis utföras under perioden juni t.o.m. augusti.</p>	
	<p>Ni ska så tydligt som möjligt beskriva hur vindkraftparken kommer att påverka det allmänna rennäringsintresset enligt 3 kap. 5 § första stycket miljöbalken. Berörda samebyar och sametinget är viktiga samrådsparter. Det är viktigt att inhämta så mycket information som möjligt om hur rennärigen bedrivs idag, men också hur den bedrivits historiskt och kan komma att bedrivs under tillståndstiden, beskriva särskilt skyddsvärda områden, bedöma påverkan på rennärigen och beskriva skyddsåtgärder för att minimera påverkan. Renskötsel ska ses som en del i den samiska kulturen, som ska behandlas i sin helhet i miljökonsekvensbeskrivningen.</p>	<p>Se MKB avsnitt 6.6 samt rennäringsutredningen i bilaga 2.16.</p>
	<p>Socialkonsekvensbeskrivning (SKB) är något som ofta nämns när det gäller påverkan på rennärigen. Miljökonsekvensutredningen som ska bifogas ansökan ska omfatta delar som vanligen antas ingå i en SKB, exempelvis hur ansökt verksamhet påverkar möjligheten för berörda samebyar att bedriva en långsiktigt ekonomisk bärkraftig rennärning respektive vilken påverkan på rennärings kulturella intressen etableringen kan medföra. I det fall för rennärigen utpekade riksintresse berörs av verksamheten ska ni göra en bedömning av påverkan på riksintresset enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Observera att påverkan kan vara direkt eller indirekt och även omfatta eventuella så kallade undvikelseeffekter.</p>	<p>Se MKB avsnitt 6.6 samt rennäringsutredningen i bilaga 2.16.</p>
	<p>Kumulativa effekter av den planerade parken tillsammans med andra vindkraftparker och andra verksamheter är viktiga och ska särskilt beskrivas och beaktas.</p>	<p>Kumulativa effekter beskrivs i MKB under respektive avsnitt i kapitel 6.</p>
	<p>Verksamhetens påverkan vad gäller ljud och skuggor ska beskrivas. Även lågfrekvent ljud och amplitudmodulation ska beskrivas. Risken för störningar, skyddsåtgärder samt förslag till villkor ska anges. Bullerberäkningar avseende lågfrekvent buller och bedömning av om Folkhälsomyndighetens riktvärde för lågfrekvent buller inomhus (FoHMFS 2014:13) beräknas klaras ska redovisas. Olika väderlekars inverkan på ljudbilden ska också anges, liksom tänkbara åtgärder för att minska onormalt amplitudmodulerat ljud.</p>	<p>Påverkan från ljud och skuggor beskrivs i MKB avsnitt 6.1.2 respektive 6.1.3 och beräkningar kopplat till detta finns i bilagorna 2.3 och 2.4.</p> <p>Att ljud från vindkraftverk är amplitudmodulerat hör till sakens natur och har bidragit till att riktvärdet satts till ekvivalent ljudnivå 40 dBA, se MÖD dom i mål M 9282-02 daterad 2013-11-07. Orsaken är att amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk kan anses särskilt störningsframkallande jämfört med andra bullerkällor i samhället. Kraftig amplitudmodulation enligt definition i Naturvårdsverkets vägledning och avsnitt "Särskilt</p>

		<p>störningsframkallande ljud”, kallas ibland onormal amplitudmodulation.</p> <p>När det gäller särskilt störningsframkallande ljud är det en risk som finns för alla vindparker som planeras i Sverige, oavsett om det rör tydligt hörbara toner eller kraftig amplitudmodulation. Idag finns det inte heller några vedertagna metoder för att förutspå när kraftig amplitudmodulation kan uppstå. För att en riskbedömning ska ha någon relevans behöver den även vara kopplad till ett mått på störning, dos-respons samband, vilket även det saknas. Det är således att beskriva hur risken ska minskas eftersom det saknas relevanta mått och nivåer att göra en bedömning mot. Samma sak gäller dimensionering av eventuella åtgärder. Generellt är kraftig amplitudmodulation mer förekommande på kvällar och nätter enligt Naturvårdsverkets vägledning, en faktor som dock är generell och inte har direkt koppling till plats. Även platsen har betydelse, men där är bedömningsunderlaget i de studier som finns för litet för att kunna dra några specifika slutsatser för det aktuella området.</p> <p>Vad RWE erfar, i bl.a. dialog med leverantörer av vindkraftverk, finns idag inte heller någon kommersiell teknik för specifik reglering av kraftig amplitudmodulation. Detta är dock ett område det forskas mycket kring, både av leverantörer och i forskningsvärlden. RWE avser att inom ramen för egenkontrollen följa teknikutvecklingen och eventuellt uppdaterade vägledningar i frågan.</p>
	Samtliga byggnader inom 40 dBA-linjen ska redovisas, med uppgift om de är bostäder eller används för andra ändamål. För byggnader som inte används som bostäder eller fritidshus behövs intyg. Redovisa minst 40, 35 och 30 dBA linjerna vid redovisning av ljudpåverkan.	RWE har noterat detta. Resultat från ljudberäkning finns i MKB avsnitt 6.1.2 och i bilaga 2.3.
	När ni redovisar hur ekonomiska resurser för återställande säkras ska ni redovisa kostnadsberäkningar av nedmontering, återställning och efterbehandling av verksamheten per vindkraftverk. Säkerheten ska också inkludera återställning av vägar eftersom man i dagsläget inte kan avgöra om vägarna ska lämnas kvar.	RWE har noterat detta, se bilaga 6.
	Om den planerade verksamheten eller åtgärden förändras i större omfattning under samrådsprocessen eller om det dröjer lång tid innan ansökningshandlingar inkommer kan det krävas ett nytt samråd.	RWE har noterat detta.

	<p>Oberoende av att samråd har ägt rum mellan er och länsstyrelsen om ansökan och miljökonsekvensbeskrivningens innehåll, kan prövningsmyndigheten som beslutar i ärendet, begära kompletteringar om den anser att ansökningshandlingarna inte uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.</p>	RWE har noterat detta.
Ånge kommun 2023-11-14	<p>En ny översiktsplan är under utarbetande och förväntas bli klar för beslut i slutet av 2023 och vinna laga kraft i början av 2024. I avvaktan på en ny översiktsplan gäller den förra.</p> <p>Ånge kommun ser positivt på investeringar och etableringar som utvecklar samhället där vindkraft är en viktig del i omställningen. Ånge kommun vill understryka vikten av att en utbyggnad sker på ett hållbart sätt.</p> <p>Ånge kommun ser det som mycket angeläget ur ett hållbarhetsperspektiv att utarbeta metoder och strategier för att öka deltagande och inkludering i vindkraftsutbyggnadens alla faser. Ånge kommun ser gärna att RWE redan i anslutning till ansökningsprocessen utarbetar en plan för detta i samråd med dem.</p>	RWE har noterat detta. Se bilaga 4.
	<p>Utöver de allmänna synpunkterna önskar Ånge kommun att följande tre områden – påverkan på människor, landskapsbild och rivningsarbete – utvecklas i den fortsatta processen. Då detta kommer vara väsentliga delar för Ånge kommuns beslut om tillstyrkan.</p>	Se MKB avsnitt 6.1, 6.4 samt 3.5 samt bilaga 6
	<p>Ljudberäkningarna bör kompletteras med en linje för 30dB(A) samt kumulativ ljudpåverkan från närliggande vindkraftsprojektet Björnberget.</p>	Se MKB avsnitt 6.1.2 samt bilaga 2.2.
	<p>Ånge kommun saknar beskrivning och analys av påverkan på människor från hindermarkeringsljus samt fotomontage/animeringar i mörker där dessa är synliga.</p>	Se MKB avsnitt 6.4 samt bilagorna 2.13 och 2.14.
	<p>Ånge kommun saknar beskrivning av hur man avser att minska risken för iskast samt hur man planerar att informera allmänheten som kan komma att vistas i närheten av vindkraftverken om riskerna.</p>	Se MKB avsnitt 6.1.1.
	<p>Ånge kommun önskar, avseende påverkan på landskapsbilden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Att ytterligare visualiseringar införs i handlingarna utifrån Ånge kommuns och allmänhetens önskemål• Att de visualiseringar som utförs är kumulativa och omfattar alla vid tidpunkten tillståndsgivna parker	<p>Se bilagorna 2.12-2.14.</p> <p>360-montage från utvalda och representativa platser (Holmsjön Vassnäs, Råsjö, Ångesjön Kyrkvägen, Bergåsen och Flataklocken) redovisas på Långåsens hemsida samt på: https://vr.gisvis.se/langasen/#10/62.4540/16.0364</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Att landskapsbilderna utförs så att de visar 360 graders perspektiv samt • Att visualiseringar visas även i mörker så att hinderbelysningens påverkan görs tydlig. <p>Och att ytterligare visualiseringar (fotomontage och/eller animeringar) görs från:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Getberget • Flataklocken • Bergåsen • Rankleven • Göransåsens naturreservat, Stormyran eller Stormyrberget • Råsjö by • Borgsjön, St.Olavsleden • Sjö, Holmsjön • Sjö, Ångesjön • Sjö, Råsjö 	<p>Enligt synbarhetsanalysen kommer vindkraftverken på Långåsen inte att vara synliga från: Rankleven, Göransåsens naturreservat, Borgsjön, st Olavsleden</p> <p>Därför har fotomontage inte gjorts från dessa platser.</p> <p>Vidare har det inte varit möjligt att göra fotomontage på sjöyta, närmaste strand anses vara representativa platser.</p>
	<p>Ånge kommun anser att återställning ska göras i så nära det skick miljön var i innan parken byggdes som möjligt, frånsett vägarna som kan lämnas kvar för att användas av skogsbruk och allmänhet. Ånge kommun önskar en mer utförlig beskrivning av till vilken nivå området kommer att återställas oberoende av metodval. Det vill säga en beskrivning av hur stor påverkan på mark och miljö parken kommer att ha efter avveckling.</p>	<p>RWE har noterat detta, se bilaga 6. Återställningsarbeten beskrivs kortfattat i MKB avsnitt 6.7.</p>

3.3 Övriga myndigheter

En sammanfattning av inkomna yttranden från övriga myndigheter redovisas i Tabell 5 och yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 *Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer.*

Tabell 5 Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden från övriga myndigheter. Sorterat efter datum för första inkomna yttrande från samrådsparten.

Samrådspart datum	Sammanfattning av yttrande	Bemötande
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) 2023-05-29	Hänvisar till SGU:s allmänna riktlinjer som bifogas. I riktlinjerna finns rekommendationer kring geologiska utredningar, jordarter, berggrund mm. Materialförsörjning, grundvatten och återställningsplan bör finnas i MKB.	Materialbehov och naturresurser redogörs för i bilaga 3 Teknisk beskrivning samt översiktligt i MKB avsnitt 6.7. Återställningsarbeten beskrivs kortfattat i MKB avsnitt 6.7.
Transport- styrelsen 2023-05-29	Avstår från att yttra sig.	RWE har noterat detta.
Länsstyrelsen Gävleborg 2023-05-29	Avstår från att yttra sig.	RWE har noterat detta.

Energi-myndigheten 2023-05-31	Avstår från att yttra sig.	RWE har noterat detta.
Skogsstyrelsen 2023-06-02	Inga synpunkter.	RWE har noterat detta.
Medelpads Räddnings-tjänstförbund 2023-06-13	Personer som befinner sig uppe i vindkraftverket måste själva kunna ta sig ner och sätta sig i säkerhet i händelse av olycka, räddningstjänsten har ej möjlighet att bidra vid evakuering. Räddningstjänsten kan ej utföra släckinsatser uppe i vindkraftverken i händelse av brand. Viktigt med farbara vägar runt områdena då en brand troligt innebär att räddningstjänsten kommer försöka förhindra brandspridning till skog och mark.	RWE har noterat detta. Säkerhet beskrivs i MKB avsnitt 6.1.1.
Naturvårds-verket 2023-06-14	Avstår från att yttra sig	RWE har noterat detta.
Trafikverket 2023-06-14, 2023-08-22	Hänvisar till tidigare yttrande i ärende TRV 2023/14171, se tabell 3.	RWE har noterat detta.
Sveriges Geologiska Institut (SGI) 2023-06-15	Behov och omfattning av geotekniska utredningar och eventuella undersökningar bör bedömas av geotekniskt sakkunnig inför projektering. Borttagning av vegetation för ledningsgator, arbetsytor eller annan exploatering, i eller ovanför brant sluttande terräng (även där jorden består av morän), kan påverka områdets stabilitet, eller känslighet för erosion, vilket kan leda till ras eller skred.	RWE noterar SGI:s synpunkter kring rasrisker och tar med sig dem i den fortsatta projekteringen. Vid arbetet med vindparkens utformning har hänsyn tagits till markförutsättningar som t.ex. lutning. Slutlig bedömning om rasrisk görs i samband med att geotekniska undersökningar utförs samt detaljprojektering.
Boverket 2023-06-16	Inga synpunkter	RWE har noterat detta.
Länsstyrelsen Jämtland 2023-06-20	Parken är belägen inom vinterbetesområde för rennärings- och berörda samebyar behöver få komma till tals i samband med samrådsprocessen och utredningen. Utredningen bör klargöra möjligheter att fortsatt nyttja området för vinterbete. Direkt och indirekt påverkan och eventuella skyddsåtgärder bör utredas. Kumulativ påverkan av samtlig exploatering på rennärings- och berörda samebyars möjligheter att fortsatt bruka sina vinterbetesområden är väsentlig. Eftersom planerad vindpark ligger över en mil från Jämtlands länsgräns bedöms den inte påverka fåglar i länet.	Berörda samebyar har bjudits in till samrådet och fått tillfälle att lämna synpunkter på rennäringsutredningen i bilaga 2.16, under framtagandet av densamma. Se avsnitt 6.6 <i>Rennäring</i> i MKB gällande påverkan på rennäring och bilaga 2.16.
Sametinget 2023-06-20	Avstår från att yttra sig.	RWE har noterat detta.
Sjöfartsverket 2023-06-21	Inga synpunkter.	RWE har noterat detta.

Svenska Kraftnät (SVK) 2023-06-21	Inga synpunkter.	RWE har noterat detta.
Sjöfartsverket 2023-06-21	Inga synpunkter.	RWE har noterat detta.
Riksantikvarie-ämbetet (RAÄ) 2023-07-06	Riksantikvarieämbetet avstår från yttrande	RWE har noterat detta.
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 2023-08-10	MSB har inget att invända mot etablering av vindkraftverken i området.	RWE har noterat detta.

3.4 Organisationer och företag

En sammanfattning av inkomna yttranden från företag, föreningar och andra organisationer redovisas i Tabell 6. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.13 *Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer*.

Tabell 6 Sammanfattning av inkomna yttranden från organisationer, föreningar och företag. Sorterat efter datum för första inkomna yttrande från samrådsparten.

Samrådspart datum	Sammanfattning av yttrande	Bemötande
Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening 2023-08-25	Vi anser att vindparken ligger på så stort avstånd från vårt arbetsområde (Gävleborgs län) att vi inte känner oss berörda i ärendet. Ni behöver därför inte skicka ytterligare dokument till oss i ärendet.	RWE har noterat detta.
Borgsjö Hembygdsförening 2023-10-03	Begär ersättning/kompensation för störningar i landskapsbilden som förekommer till följd av anläggningen.	RWE noterar detta.
BirdLife Medelpad 2023-10-10	Många fynd har rapporterats från riktade inventeringar kopplat till projektet vilket föreningen ser som positivt. Utgår från att fältinventering utförts av kompetent utförare med god förståelse för ekologi och artkunskap. Påpekar att biotoper eller värdeelement med höga naturvärden bör avgränsas och tas hänsyn till. Fynd från 2010 saknas i Artportalen. Uppmanar att rapportera in fynduppgifter från utförda naturvärdesinventeringar till Artportalen för att främja kunskap om arter, biotoper och biologisk mångfald i Sverige.	Naturvärdesinventeringar under 2020 och 2023 har genomförts av sakkunniga enligt gällande standarder och artfynd från dessa inventeringar har rapporterats in. 2010 fanns ingen standard och heller inget krav att rapportera fynd. De senare inventeringarna anses ersätta och uppdatera inventeringen från 2010. I MKB avsnitt 6.2 och bilaga 2.6 beskrivs vilka skyddsavstånd som

	<p>Spelplats för tjäder finns inom den planerade vindparken vilket bör utredas. Hänvisar till en vetenskaplig rapport med förslag på riktlinjer och avstånd som bör följas för vindparker kopplat till tjäder.</p> <p>Saknas konkreta förslag på åtgärder för biologisk mångfald genom förstärkta ekologiska värden i lokala miljöer. Anser att återställning och åtgärder för biologisk mångfald inom parken nödvändigtvis behöver bli större än den skada som intrånget utgör.</p>	<p>kommer hållas till de olika fågelarterna (inklusive tjäder).</p> <p>I MKB avsnitt 6.2 och bilaga 1.1 beskrivs åtgärder för biologisk mångfald.</p>
Vattenfall Eldistribution AB 2023-10-11	Inget att erinra.	RWE har noterat detta.
Jijnjevaerie sameby 2024-02-22	Har i huvudsak framfört att området inte nyttjats på några år men att det kan bli aktuellt i framtiden. Fåtal kommentarer på rennäringsutredningen.	RWE har noterat detta och gett förslag på skyddsåtgärder därefter i bilaga 2.16.
Jovnevaerie sameby	<i>Har ej yttrat sig.</i>	<i>Ingen kommentar.</i>
Svenska Samernas riksförbund (SSR)	<i>Har ej yttrat sig.</i>	<i>Ingen kommentar.</i>

3.5 Särskilt berörda och allmänhet

Inkomna yttranden från allmänheten och bemötande från RWE eller Ecogain sammanfattas i Tabell 7. I syfte att leva upp till de krav som ställs på att minimera hanteringen av personuppgifter utifrån GDPR har inkomna samrådsyttranden från enskilda och allmänhet tillskrivits ett nummer som redovisas här. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.1.14 *SEKRETESSBILAGA* Inkomna yttranden från enskilda och allmänheten. RWE som bolag tillhandahåller denna bilaga endast till tillståndsmyndigheten.

Tabell 7 Sammanfattning av samrådsyttranden som inkommit från enskilda och allmänhet.

Yttrande nr. datum	Sammanfattning av yttrande	Bemötande
Ånge Vindkraft/ Arbetsgruppen Långåsen 2023-09-04	Allmänt: Intressegruppen Ånge Vindkraft består av en grupp invånare i Ånge kommun och deras arbetsgrupp (Arbetsgruppen Långåsen, hädanefter arbetsgruppen) önskar få skriftliga svar på flera frågor innan samrådet. Frågorna som inkommit är ett urval och är riktade till kommunfullmäktige och RWE. Frågor riktade till RWE sammanfattas nedan. För att ta del av frågor kopplade till samrådsförfarandet och processen samt frågor riktade till kommunfullmäktige se yttrandet i Bilaga	<i>Se nedan.</i>

	2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer).	
	<ul style="list-style-type: none">• Kommer RWE Renewables Sweden AB betala bolagsskatt i Sverige?• RWE Renewables Sweden AB både skuldsaldo hos kronofogden samt obetald vägtrafikskatt. Vad beror detta på och har ni för avsikt att justera dessa obetalda skulder?• Kommer ni att driva industriområdet själva efter uppförandet eller planerar ni att sälja det vidare?• Har ni skrivit så kallade Power Purchase Agreements (PPA) med några parter?	Dessa frågor hanteras inte inom tillståndsansökan eller tillhörande MKB utan har besvarats i annat forum.
	<ul style="list-style-type: none">• Hur många nya arbetstillfällen kan garanteras för kommuns medborgare genom er industri? På vilket sätt utgör dessa arbetstillfällen ett ekonomiskt mervärde för vår kommun?	Detta beskrivs i MKB avsnitt 1.2.
	<ul style="list-style-type: none">• Hur stor summa läggs undan för att bekosta nedmontering, deponi, samt återställande av naturen när industrin upphör? Vem ansvarar för att denna summa finns och vem disponerar summan fram till avvecklingen? Var ska deponin förläggas? Bladen ska efter 2025, enligt beslut som gäller hela den europeiska vindkraftsbranschen, antingen återvinnas eller återanvändas. Hur kommer det att gå till?	Se beräkning för avvecklingskostnader i bilaga 6 till tillståndsansökan till Miljöprövningsdelegationen.

<ul style="list-style-type: none">• Vilka blir ansvariga för att sanera utfällningarna av mikroplast i naturen runt er vindindustri?	<p>Avveckling av vindparken, inkluderat hantering av vindkraftverken, kommer ske i enlighet med gällande lagstiftning och vad som är tekniskt möjligt vid den tidpunkten.</p> <p>Ingen elproduktion är fri från miljöpåverkan men vindkraftens påverkan är i jämförelse låg. Vindkraftverk genererar mycket små utsläpp av mikroplaster som är försumbara jämfört med exempelvis vägtrafikens utsläpp.</p>
<ul style="list-style-type: none">• Hur följer ni miljöbalken?	<p>Tillåtligheten för denna verksamhet prövas mot miljöbalken.</p>
<ul style="list-style-type: none">• Kommer ni försöka göra oss positivt inställda till projektet genom att erbjuda en bygdepeng från vindindustrins intäkter?	<p>Denna fråga hanteras inte inom tillståndsansökan eller tillhörande MKB.</p>
<ul style="list-style-type: none">• I ert tänkta vindindustriprojekt - hur använder ni samt kommer ni att använda er av försiktighetsprincipen?	<p>Försiktighetsprincipen ingår i tillståndsprövningen enligt miljöbalken och kommer hanteras av såväl RWE som MPD/MMD/MÖD och tillsynsmyndigheten.</p>
<ul style="list-style-type: none">• När, var och hur lägger ni ut mer information om projektet?	<p>Information om projektet finns på RWE:s hemsida https://langasen.rwe.com/. När ansökan lämnas in kungörs den och blir allmän handling med undantag för sekretessbelagda bilagor.</p>
<ul style="list-style-type: none">• Vilket år planerar ni att påbörja bygget av projektet om ni får tillstånd? Hur lång tid beräknas detta ta? Kommer ni att spränga i berggrunden, och i så fall hur mycket, hur ofta, under hur lång tid och hur mycket låter det? Hur påverkar byggandet miljön?	<p>När byggnation kan starta beror bland annat på ärendets handläggningstid och är därför svårt att svara på.</p> <p>Miljökonsekvenser under vindparkens alla faser beskrivs i MKB:ns kapitel 6. Detaljerad kunskap om behov av sprängning tillförskaffas vid en geoteknisk undersökning inför byggnation.</p>
<ul style="list-style-type: none">• Hur många kilometer nya vägar och internt elnät behöver byggas i anslutning till er vindindustri? Hur kommer dessa att förläggas? Vilken typ av samt omfattning av trafik förväntas? Hur tas hänsyn till naturen? Kan människor vistas som vanligt under etableringsfasen?	<p>Se den tekniska beskrivningen i bilaga 3 för beskrivning av vägar och elnät samt planerade åtgärder för naturmiljön i MKB avsnitt 6.2. Påverkan på friluftsliv och rekreation finns i MKB avsnitt 6.3.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Var kommer er vindindustri att anslutas till elnätet? Vad behöver då byggas för att det ska bli möjligt? Hur tas överskott av el omhand? Vi antar att ett vindkraftverk börjar producera vid cirka 4 m/s och arbetar sig upp mot 50% av sitt maximala produktionsvärde vid 8 m/s. Stämmer det? Hur ofta beräknar ni att verken kommer att stå stilla? 	<p>Elanslutning planeras vid Tovåsens stamnätstation, se MKB avsnitt 3.4.5. Vindkraftverkens produktion och kapacitet beskrivs i den tekniska beskrivningen i bilaga 3.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka geotekniska undersökningar har gjorts och kommer att göras? Kommer våtmarkerna att förbli orörda? Finns det rasrisk i samband med tilltänkt etablering? Kommer det att ske sprängningar? I så fall var och i vilken omfattning? Kan ni garantera att vattenkvaliteten inte kommer att påverkas av er industri? 	<p>Geotekniska undersökningar kommer göras innan byggnation där risker för ras och skred utreds vidare. Undersökningen kommer ligga till grund för metodval för hur vindparken ska byggas. Påverkan på vatten beskrivs i MKB avsnitt 6.2.3.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Vad blir totalhöjden på verken som ni vill bygga? På vilken höjd kommer dessa att stå? Hur ser fotocollage ut över dessa centrala platser? På vilket sätt påverkas människors hälsa och välbefinnande av att vindkraftverk ger "känslan av att de välter ner över en" (enligt SOU 2023:18, beskrivning ges av vår klimatminister). Vilka principer använder ni gällande fotopunkter? 	<p>Maximal totalhöjd på vindkraftverken är 290 meter. Beslut om exakt höjd tas i ett senare skede. Läs mer i MKB avsnitt 3.4. Fotomontage finns i bilaga 2.13 och en beskrivning av landskapet i MKB avsnitt 6.4.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka undersökningar av berörd natur, djurliv och kultur kommer ni att göra innan eventuell byggstart? 	<p>Se MKB kapitel 6.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Hur och på vilket sätt kan ni bevisa att ert projekt ej påverkar djur (tama som vilda) samt fågellivet? 	<p>Detta beskrivs i MKB avsnitt 6.2. Till MKB biläggs rapporter från naturvärdesinventering, fågelinventeringar och artskyddsutredning.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Hur kommer ni att över tid mäta PFAS-halterna i den boskap som finns i omgivningen och bidrar till ett öppet landskap? Hur kommer ni att redovisa värdena? 	<p>Det finns inget som talar för att vindkraft är en betydande utsläppskälla för PFAS. PFAS kan finnas i smörjmedel i vindkraftskomponenter och vindkraftsbranschen jobbar för att byta ut dessa smörjmedel.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka risker finns det med att leva och bo nära er industri? • Hur mycket kommer ljuset att störa? 	<p>Se MKB avsnitt 6.1.</p>

<ul style="list-style-type: none">• Vilka skuggmätningar från rotorbladen kommer att göras?	Resultat från skuggberäkningen redovisas i MKB avsnitt 6.1.3 samt i sin helhet i bilaga 2.4.
<ul style="list-style-type: none">• Hur mycket kommer vindkraftverken att låta, hur har det beräknats?	Resultat från ljudberäkningarna redovisas i MKB avsnitt 6.1.2 samt i sin helhet i bilaga 2.3.
<ul style="list-style-type: none">• Vad händer om de beräkningar som gjorts vid projekteringen, vid en efterkommande kontroll visar sig ha angivit felaktiga bullervärden?	RWE är skyldiga att följa de villkor som föreskrivs i ett tillstånd. Eventuella uppföljande mätningar utförs av sakkunnig.
<ul style="list-style-type: none">• Vad händer om "samhällets värderingar" ändras så att infraljud och lågfrekvent buller över vissa nivåer, uttryckt som dBC eller dBZ, anses påvisa hälsovådliga bullernivåer? Eller om psykisk ohälsa kan kopplas till infraljud och lågfrekvent buller?	Det är upp till tillsynsmyndigheten att avgöra om en sådan förändring ska medföra ändringar i ett tillstånd.
<ul style="list-style-type: none">• Vilket rättsskydd har vi som berörda i Ånge kommun och vilket ansvar tar ni om/när medborgare drabbas av ohälsa på grund av vindkraftsbuller?	Tillståndsprövningen enligt miljöbalken ska säkerställa att betydande olägenheter inte uppkommer.
<ul style="list-style-type: none">• Hur väl stämmer produktion av "grön vind-el" om man ser till hela tillverkningsprocessen? Påverkas djur och vatten av Bisfenol som verken släpper ut?	Läs mer i MKB avsnitt 6.9 samt bilaga 4 om vindkraftens miljö- och samhällsnytta. Det kan finnas små mängder oreagerad bisfenol A kvar i epoxy i vindkraftverkens rotorblad som kan läcka ut. Bisfenol A bryts dock ner snabbt i miljön, varför potentiellt läckage från vindkraftverk inte utgör en källa till exponering.
<ul style="list-style-type: none">• Hur ser ni på minskning av fastighetsvärde, inlösen av fastigheter och Ånges möjlighet att öka sin befolkning när det byggs vindkraft?	RWE bevakar utvecklingen efter den s.k. incitamentsutredningen och kommer förhålla sig till eventuella lagändringar. Läs mer om lokal nytta i MKB avsnitt 1.5.
<ul style="list-style-type: none">• Hur påverkas säkerheten samt möjligheten att bedriva jakt i området?	Se MKB avsnitt 6.1 samt 6.3.
<ul style="list-style-type: none">• Vi kan inte se att någon invånare som bor i närhet av vindkraftsindustrin kommer ha glädje av den, utan behöver er kunskap att hitta de incitament som gör att en vindkraftsindustri skulle skapa ett stort mervärde för boende i Ånge kommun.	Se MKB avsnitt 1.5 samt bilaga 4.

	<ul style="list-style-type: none"> • Under hur många år kan verken producera el? Hur lång är livslängden? Hur länge beräknas det att kunna drivas ekonomiskt hållbart samt tekniskt säkert? Hur kan ni garantera att verkens oljeutsläpp inte påverkar dricksvattnet? 	Läs mer i MKB avsnitt 3.5 samt kapitel 6.9 om skyddsåtgärder och risker för utsläpp.
	<ul style="list-style-type: none"> • Hur beräknar ni säkerhetsavstånd, risk för iskast och hur påverkar det allemansrätten? 	Läs mer i MKB avsnitt 6.1 och avsnitt 6.3.
	<ul style="list-style-type: none"> • Hur ser ni på att människors livsmiljö förstörs till följd av vindkraft? Hur skapas mervärde för Ånge kommun genom konstanta blinkljus? 	Förändring av landskapsbild beskrivs i MKB avsnitt 6.4, fotomontage finns i bilaga 2.13 och hinderbeslymningsanimering i digital bilaga 2.14.
	<ul style="list-style-type: none"> • Om du personligen gör en sammantagen bedömning av alla ovanstående faktorer - skulle du då gå med på att bo intill den här vindkraftsparken? 	Denna fråga hanteras inte inom tillståndsansökan eller tillhörande MKB.
1 2023-09-08	Vindparkens påverkan på fastigheters värde.	Det är inte fastställt exakt hur fastigheters värde påverkas av vindkraftsetableringar. RWE bevakar utvecklingen efter incitamentsutredningen och kommer förhålla sig till eventuella lagändringar.
	Bullerstörningar.	Ljudpåverkan beskrivs i MKB avsnitt 6.1.2 i MKB. Resultat från ljudimmissionsberäkning finns i bilaga 2.3. Gällande begränsningsvärden för buller kommer inte att överskridas av vindparken.
	Påverkan på fågel- och djurliv.	En artskyddsutredning har genomförts och lämpliga skyddsåtgärder kommer att vidtas för att skydda och minimera påverkan på fåglar och andra skyddsvärda arter. Särskild hänsyn har tagits vid planeringen av vindparkens layout, och kommer även att tas i byggskedet så att negativ påverkan på fridlysta arter och naturvårdsarter minimeras. Se MKB avsnitt 6.2 samt bilaga 2.6 artskyddsutredning.
	Mikroplaster slits kontinuerligt från rotorbladen och sprids i naturen. Rotorbladen är ej återvinningsbara.	Ingen elproduktion är fri från miljöpåverkan men vindkraftens påverkan är i jämförelse låg. Vindkraftverk genererar mycket små utsläpp av mikroplaster som är försumbara jämfört med exempelvis vägtrafikens utsläpp. Det sker stora framsteg inom återvinning av rotorblad och i dagsläget är det i princip möjligt att återvinna dem. Avveckling av vindparken, inkluderat hantering av vindkraftverken, kommer i övrigt ske i

		enlighet med gällande lagstiftning och vad som är tekniskt möjligt vid den tidpunkten. Se även MKB avsnitt 3.5.3.
	Tveksamt om energin som genereras av vindkraftsverken under sin livstid kan bli mer än energiåtgången som krävs för att bygga och anlägga vindkraftsparken.	Se MKB avsnitt 6.9 i MKB samt bilaga 4.
	Vindkraft innebär stora ingrepp i miljön	Miljöpåverkan från vindparken beskrivs och redogörs för i MKB kapitel 6.
	Motsätter sig byggandet av vindkraftsparken.	RWE har noterat detta.
2 2023-09-19	Vindparkens påverkan på synlighet i omgivande boendemiljö.	Synbarhetsanalyser och fotomontage är beräknade med kumulativa effekter. Se bilaga 2.12 Landskapsbildanalys och bilaga 2.13 Fotomontage dag och natt. Se även MKB avsnitt 6.4.
	Vindparkens påverkan på fastigheters värde.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Vindparkens påverkan på sjölägen, fin utsikt och naturnärhet.	Vindparken kommer att medföra en förändring av landskapsbilden i varierande grad. Se MKB avsnitt 6.4 och bilaga 2.12 Landskapsbildanalys. Projektområdet och dess omgivningar kommer fortsatt att kunna användas för friluftsliv om än med vissa anpassningar främst under byggskedet. Påverkan på upplevelsevärden beskrivs i MKB avsnitt 6.3.
	Vindparken utvecklar inte bygden utan snarare tvärt om för de som bor i området.	En vindkraftsetablering för med sig nytta för det lokala samhället och den omkringliggande regionen. RWE avser att i så stor utsträckning som möjligt använda lokal och regional arbetskraft både under byggnation och drift av vindparken. Se MKB avsnitt 1.5.
	Efterfrågar vem som står för kostnaden när berörda fastigheter i närområdet sjunker och hur detta kommer utredas.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Efterfrågar ett fotomontage från Boltjärns by.	Ett fotomontage har tagits fram från Boltjärn, se bilaga 2.13 fotomontage.
3 2023-10-04	Vindkrafttekniken behöver utvecklas ytterligare innan vindparken kan byggas.	RWE har som ambition att vid tidpunkt för upphandling och byggnation använda den bästa möjliga tekniken på marknaden, som på bästa sätt nyttjar områdets vindresurser, i enlighet med miljöbalkens hushållningsprinciper. Se bilaga 3 Teknisk beskrivning och MKB avsnitt 6.7.
	Motsätter sig byggandet av vindparken.	RWE har noterat detta.
4	Vindparkens påverkan på landskapsbilden.	Se bemötande om landskapsbild ovan (yttrande 2).

2023-10-12	Vindparkens påverkan på fastigheters värde.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Efterfrågar hur kompensation för minskat värde på fastighet kommer ske.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Skada som drabbar den vackra naturen till följd av vindparken: skog som fälls, vägar som byggs, ekosystem som rubbas och fågelliv som sätts på sin spets.	Påverkan på skogsbruket utreds i MKB avsnitt 6.7 Naturresurser. Där redovisas hur mycket yta som kommer tas i anspråk till följd av montageytor, vägar, uppställningsytor och avverkningsytor. Miljöpåverkan från internt vägnät samt tillfartsvägar beskrivs i MKB avsnitt 6.2, där påverkan på naturmiljö inklusive vattenförekomster redogörs för. Se bemötande om fågel- och djurliv ovan (yttrande 1).
	Det kan ännu finnas boende som inte vet att vindparken planeras eftersom den yttrande själv inte fick information om att vindparken skulle byggas i närområdet utan fick höra det av sina grannar.	Samrådskretsen sträcker sig cirka 4 kilometer från projektområdets yttre gräns och har utökats i några riktningar för att inte genomskära samlad bebyggelse, se Figur 2. Boende på längre avstånd har nåtts via annonsering i tidningar och affischer på flera platser, se avsnitt 2.7.3 Inbjudan till allmänhet via annonser i tidningar och 2.7.4 Inbjudan till allmänhet via affischer.
	Hoppas att planerna avbryts för kommuninvånarnas och naturens skull.	RWE har noterat detta.
	Motsätter sig byggandet av vindparken.	RWE har noterat detta.
5 2023-10-24	Vingarna eroderar Pfas-plaster. Vem är ansvarig om grundvatten, bär och djur blir förgiftat? Finns det studier/forskning kring det?	Se bemötande om mikroplaster ovan (yttrande 1). Se även MKB avsnitt 6.2 där påverkan på naturmiljö inklusive vattenförekomster redogörs för.
	Vindparkens och vägarnas påverkan på landskapsbilden.	Se bemötande om landskapsbild ovan (yttrande 2).
	Vindparkens påverkan på sjölägen, fisket, fin utsikt och naturnärhet.	Se bemötande om rekreation och friluftsliv (naturnärhet) ovan (yttrande 2).
	Vindparkens påverkan på camping/jakt/fisketurism.	Se bemötande om arbetstillfällen och lokal nytta ovan (yttrande 2). Se även MKB avsnitt 1.5.
	Ljusföroreningar.	Se MKB avsnitt 6.4.
	Ni ritar fina kartor och talar om att vi inte kommer se mycket av Långåsen där vi bor, men vi ser faktiskt redan delar av Björnberget vilket vi inte heller ska kunna se.	Se bemötande om synbarhet och landskapsbild ovan (yttrande 2).

	I vårt fall vid Ångesjön, om det senare Råsjöområdet också blir verklighet (virket det säkerligen blir), då kommer hela horisonten bli full med blinkljus som sedan speglas i vattnet. Det blir dubbelt upp.	
	Vindparkens påverkan på fastigheters värde.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Efterfrågar hur kompensation för minskat värde på fastighet kommer ske.	Se bemötande om fastighetsvärde ovan (yttrande 1).
	Vindparkens påverkan på fukt och torka i marken vilket kan bidra till skogsbränder.	Se MKB avsnitt 6.2 där påverkan på naturmiljö inklusive vattenförekomster redogörs för.
	Vindparkens säkerhetsanvisningar kopplat till brand och släckinsatser.	Se MKB avsnitt 6.1.1.
	Vem ansvarar för skogsbränder i vindkraftsindustrier?	
	Vem är ansvarig för återställning? Hur mycket pengar avsätts till nedmontering av verken? Vad händer om företagen som driver verken går i konkurs?	Den som äger och driver vindparken är i första hand ansvarig för återställning. Hur mycket medel som avsätts till nedmontering bestäms under tillståndsprocessen av Länsstyrelsen och ska motsvara de faktiska kostnaderna. Vid konkurs finns därmed avsatta medel. Se även MKB avsnitt 3.5.3 och bilaga 6 Beräkning av avvecklingskostnader för information om nedmontering och återställning.
	Motsätter sig byggandet av vindparken.	RWE har noterat detta.

4. ANPASSNINGAR AV PROJEKTET

Under samrådsprocessen har RWE mottagit synpunkter och information genom yttranden samt ny kunskap om projektområdet via genomförda underlagsutredningar. RWE har anpassat utformningen av vindparken till följd av detta och har strävat efter att få till en layout med så få kvarstående intressekonflikter som möjligt. Placeringen av vindkraftverk och tillhörande vägnät har förändrats från den exempellayout som presenterades under samrådet till den exempellayout som omfattas av ansökan och MKB. Läs mer om detta i Alternativredovisningen i bilaga 2.2 till MKB samt i MKB avsnitt 2.2.

BILAGOR TILL SAMRÅDSREDOGÖRELSEN

Bilaga 2.1.1 Samrådshandling

Bilaga 2.1.2 Mötesprotokoll samrådsmöte länsstyrelsen och kommun

Bilaga 2.1.3 Samrådsinbjudan övriga myndigheter

Bilaga 2.1.4 Samrådsinbjudan organisationer

Bilaga 2.1.5 Projekthemsida

Bilaga 2.1.6 Samrådsinbjudan fastighetsägare, folkbokförda och allmänhet

Bilaga 2.1.7 Synbarhetsanalys

Bilaga 2.1.8 Ljudanalys

Bilaga 2.1.9 Skugganalys

Bilaga 2.1.10 Fotomontage

Bilaga 2.1.11 Hinderremiss remissförfrågan

Bilaga 2.1.12 Hinderremiss remissvar

Bilaga 2.1.13 Inkomna yttranden från myndigheter, företag, föreningar och organisationer

Bilaga 2.1.14 **SEKRETESSBILAGA** Inkomna yttranden från enskilda och allmänheten

2024

Producerad
av Ecogain för

RWE